

Den næste sag på dagsordenen var:

**2) Forhandling om redegørelse nr. R 13:
Arbejdsministerens redegørelse af 29. februar
1996 om flaskehalsindsatsen.**

(Redegørelsen anmeldt 29/2 96. Redegørelsen givet 29/2 96. Meddelelse om forhandling 29/2 96).

Forhandling

Jens Peter Vernersen (S):

Med de muligheder, der i dag er til rådighed, skulle det være muligt i hvert fald på lidt længere sigt at undgå flaskehalse på arbejdsmarkedet, altså at undgå en situation, hvor arbejdsmarkedet efterspørger arbejdskraft, uden at denne efterspørgsel kan imødekommes. Det forudsætter selvfølgelig, at virksomhederne gør en nødvendig og fremadrettet indsats vedrørende uddannelsesplanlægning og uddannelse af nye medarbejdere.

Når der i visse områder af landet meldes om aktuelle flaskehalse, skyldes det jo først og fremmest, at der ikke er blevet uddannet tilstrækkelig arbejdskraft i perioder med mindre beskæftigelse og større ledighed end i dag.

Regeringens politik har jo medført en betydelig stigning i beskæftigelsen. Således steg beskæftigelsen i den private sektor ifølge Økonomiministeriets opgørelse fra december 1995 med 60.000 personer fra 1994 til 1995. Og var der ikke med arbejdsmarkedsreformen taget de mange initiativer, der sikrede, at der kunne finde en øget uddannelsesindsats sted, ville vi i dag have haft en situation med mangel på arbejdskraft inden for en række områder, f.eks. i jernindustrien, i træindustrien og inden for bygge- og anlægsområdet.

Denne indsats er i øvrigt blevet rost i udlandet, bl.a. af den tidligere direktør for arbejdsmarkedsstyrelsen i Sverige, Allan Larsson, og i øvrigt også af formanden for ATP-styrelsen, Palle Simonsen.

Et betydeligt antal regionale uddannelsesinitiativer har sikret uddannelse og dermed beskæftigelse til mange medarbejdere i de brancher, hvor opsvinget er slået igennem. Det fremgår jo klart af de indberetninger, der foreligger fra arbejdsmarkedsrådene. Som nævnt drejer det sig inden for det private arbejdsmarked om træindustrien og jernindustrien samt om bygge- og anlægsområdet.

Det er helt naturligt virksomhederne, der har et stort ansvar for at undgå mangel på arbejdskraft, først og fremmest ved en veludviklet uddannelses- og personaleplanlægning. En sådan planlægning er afgørende, når flaskehalse og dermed ubalance på arbejdsmarkedet skal undgås. Men det er også afgørende, at der er et tæt samarbejde mellem de lokale aktører på arbejdsmarkedet. Der er ingen tvivl om, at arbejdsmarkedets parter i de regionale arbejdsmarkedsråd gør en stor indsats for at sikre det tætte samarbejde, der jo er af afgørende betydning.

På uddannelses- og personaleplanlægningsområdet kunne det være ønskeligt, at virksomhederne var længere fremme. I de kommende år er der brug for en fornyet indsats. Her drejer det sig bl.a. om at igangsætte et betydeligt antal voksenuddannelsesforløb, der giver medarbejderne en bred kompetence. Det er med til at give den enkelte medarbejder en solidere platform på arbejdsmarkedet.

Et sådant forløb er der jo forbedrede muligheder for at gennemføre fra 1997, idet lønrefusionen i skoleperioderne forhøjes fra 100 til 125 pct. Mulighederne for merit i uddannelsessystemet forbedres også, og endvidere forbedres uddannelsesinstitutionernes muligheder for at udbyde erhvervsuddannelse for voksne.

Der arbejdes også med at løse de problemer, der forhindrer, at voksne kan gå i gang med selve den praktiske uddannelse. Her drejer det sig først og fremmest om spørgsmålet om indtægtsnedgang, men en mere langsigtet strategi – idet det jo i første omgang betyder, at man måske skal undvære en medarbejder, men på sigt betyder, at man får en medarbejder med bredere kompetence – har haft svært ved at slå igennem.

På det offentlige område skyldes de konstaterede flaskehalse jo helt tydeligt, at der over en lang årrække ikke er uddannet et tilstrækkeligt antal medarbejdere.

Til trods for, at uddannelseskapaleten inden for sygeplejerskeområdet og inden for pædagog- og social- og sundhedsområdet er øget, løser det ikke på kort sigt den aktuelle mangel-situation inden for disse områder. Denne melding fra arbejdsmarkedsrådene er ganske tydelig og entydig.

Det er derfor nødvendigt, at der holdes et særlig vågent øje med det område fra arbejdsmarkedsrådene har dette område med i deres prioritering af arbejdsmarkedsindsatsen. Det må være ganske indlysende.

Når man læser arbejdsministerens flaskehalsredegørelse igennem, kan man jo tydeligt se, at situationen er, at der kun findes flaskehalsproblemer på ganske få og enkeltstående områder, hvor det er gået særlig stærkt, især i det vestjyske og så som sagt inden for det offentlige, hvor der er mangel på medarbejdere inden for en række områder.

Som jeg nævnte indledningsvis, må det være muligt at løse de problemer, der er opstået, og når parterne på arbejdsmarkedet går sammen om det, er jeg også sikker på, at det kan lade sig gøre.

Lars Løkke Rasmussen (V):

Taget for sit pålydende tegner arbejdsministerens flaskehalsredegørelse til Folketinget jo et billede af et arbejdsmarked uden nævneværdige rekrutteringsproblemer. Der er, som den socialdemokratiske ordfører også var inde på, kun ganske få arbejdsmarkedsråd, der melder om egentlige flaskehalsproblemer på det private arbejdsmarked, og det er på klart afgrænsede brancheområder.

Og ministeren skønner – sådan må jeg forstå det – at serviceeftersynet af arbejdsmarkedsreformen og de ændringer, der fulgte i kølvandet på finansloven for 1996, har virket eller kommer til at virke efter hensigten.

Der er altså ikke grund til at foretage sig nævneværdigt yderligere! Og i det omfang der peges på nye initiativer i redegørelsen, tager de stort set alle deres udgangspunkt i, at det er virksomhederne, der har et problem, og at det er virksomhederne, der skal ændre deres praksis i forbindelse med rekruttering og uddannelsesplanlægning!

Lad mig derfor fra starten slå to ting fast:

For det første ser vi i Venstre ikke et skønmaleri, når vi betragter situationen på arbejdsmarkedet. Vi ser faktisk et noget mere nuanceret, noget mere broget og noget mere dystert billede end det, man kan læse ud af redegørelsen.

Og for det andet er vi ikke enige i det noget ensidige angreb på virksomhedernes praksis, der kan læses ud af redegørelsen. Jeg vil vende tilbage til de to punkter senere, hvis jeg kan nå det inden for den afsatte tidsramme på 10 minutter.

Jeg vil nemlig til en start udtrykke en stor undren over, at redegørelsen er larmende tavs i forhold til det, der af mange betragtes som den største flaskehals på arbejdsmarkedet, nemlig den statslige arbejdsformidling.

For når alt kommer til alt, er de initiativer, der enten er søsat, eller som der nu peges på – effektiviseringen af den tværregionale formidling, differentierede kontaktforsøg, og hvad det hedder alt sammen – at ligne med ekstradstyr eller reservedele til den bil, der hedder arbejdsformidlingen. Spørgsmålet er imidlertid, om det kan betale sig at investere mere i den bil, eller om den bil ikke er så udbændt, så umoderne og så ineffektiv, at det er bedre at sende den til skrotning og vælge en helt ny model.

I Venstre mener vi, at der er mere og mere, der peger på, at det er det sidste, vi skal vælge. De allerseneste dage og så sent som her til morgen er der i dagspressen på ny sat fokus på, at man i AF forholder sig meget kreativt og lempeligt – hvis jeg skal sige det lidt mildt – til de resultater, man opnår.

Alene det forhold vækker jo en mistanke om, at systemet godt ved, at det næppe ville kunne stå sig ved alene at blive målt på egne reelle præstationer. Og samtidig er det en kendsgerning, at et flertal af danske virksomheder mener, at de helt kan undvære AF, og at AF generelt karakteriseres med tillægsord som bureaukratisk, langsom og gammeldags.

Det sidste, vi har brug for, er derfor, at AF nu skal til at iværksætte undersøgelser af sig selv. Det er det sidste, vi har brug for. I stedet burde arbejdsministeren tage initiativ til en uvildig vurdering af AF-systemet og en fremdatering af arbejdet med at give nogle bud på, hvordan fremtidens arbejdsformidling kan indrettes, så den i højere grad fokuserer på de lediges og virksomhedernes behov.

Kommunernes mulighed for at overtage AF-opgaverne helt eller delvis bør være en del af dette arbejde, og jeg mener faktisk, at dette tema bør være centralt for vores diskussion her i dag.

Jeg sagde til en start, at vi i Venstre ikke deler opfattelsen af det skønmaleri, som vi synes vi kan læse ud af redegørelsen, og det er der to-tre grunde til.

For det første er der jo et definitionsproblem, når vi taler om flaskehalse. Det er jo rigtigt, at hvis man definerer begrebet snævert, kan der kun konstateres flaskehalse ganske få steder, men det er vigtigt, at vi også holder os de situationer for øje, hvor flaskehalse truer med at opstå, og det er jo dokumenterbart, at der inden for stadig flere brancheområder er den situation, at arbejdsgiverne har svært ved at rekruttere arbejdskraft, selv om der er ledige i området,

som har de rette kvalifikationer. Man kan bare pege på det paradoks, at man i Vejle Amt på en og samme tid har ledige medlemmer af BUPL og ubesatte stillinger inden for dagpasningsområdet.

For det andet er der problemerne med det offentlige arbejdsmarked. Den socialdemokratiske ordfører var i sin tale inde på, at de problemer alene kan tilskrives et uddannelsesmæssigt efterslæb. Det er ikke korrekt. Hvis man slår op i redegørelsen, vil man kunne se, at når vi f.eks. snakker sygeplejersker og hele social- og sundhedsområdet, nævner man decideret, at de uansvarlige – »uansvarlige« er et tillægsord, jeg anvender, det er ikke at læse i redegørelsen – orlovsordninger også er en del af forklaringen på, at det ser ud, som det gør på det offentlige arbejdsmarked.

Så vil jeg for det tredje pege på, at der også er behov for, at vi vurderer de gældende rådighedsregler, når vi diskuterer rekrutteringen på arbejdsmarkedet, og dér må vi i Venstre konstatere, at der stadig er problemer med hurtigt og effektivt at få formidlet den rette arbejdskraft med de rigtige kvalifikationer. Vi modtager jævnlig henvendelser fra virksomheder, der simpelt hen ikke kan få tilstrækkelig kvalificeret arbejdskraft fra arbejdsformidlingen.

Så selv om det er det samme arbejdsmarked, vi og arbejdsministeren betragter, må vi altså konstatere, at vores indtryk ikke er helt de samme. Mens ministeren øjensynlig ser et skønneri, tegner der sig altså for vores øjne et noget mere dystert og broget billede. Spørgsmålet er så, hvilke initiativer vi skal sætte ind med, og her tyer ministeren til tidens store modeord: uddannelse, uddannelse og uddannelse. Derefter retter man, som jeg har sagt det indledningsvis, kritikken og skytset mod virksomhederne. Det er virksomhederne, der i fremtiden skal være bedre til at tilrettelægge de behov, de har for medarbejdere, og man synes fuldstændig at overse det faktum, at danske virksomheder i dag arbejder og producerer med en utrolig kort tidsfrist. Man producerer ikke til lager, man producerer efter ordre.

For os at se i Venstre er der behov for, at vi retter diskussionen et helt andet sted hen. For det første må vi have kigget på hele AF-systemet, og det har jeg været inde på at der er et udpræget behov for. Vi har i den offentlige debat ved flere lejligheder peget på denne problematik, og hver gang er det blevet afvist af Arbejdsmarkedstyrelsen og ministeren. Jeg

synes, at de seneste oplysninger, der er kommet frem, efter at medarbejdere ved AF i Storkøbenhavn har turdet tage bladet fra munden, dokumenterer, at der er et behov for, at vi får kigget det system ordentlig efter i sømmene. Det nytter jo ikke noget, at vi vedtager alle mulige love og regler, hvis de, der skal administrere dem, ikke er effektive og ikke magter at løse opgaven i praksis. Det nytter jo ikke noget, hvis det system, der skal administrere opgaverne, er et system med alt for mange høvdinge og alt for få indianere.

Så vil jeg også gerne pege på behovet for, at vi ændrer reglerne, hvorefter ledige skal tage imod et »rimeligt arbejde« efter 1 års ledighed. Sådan gælder det i dag, men vi skal erstatte det med begrebet »bestrideligt arbejde«, og jeg vil også gerne pege på, at vi skal stramme rådighedsreglerne og også få en diskussion om, hvordan vi fremmer mobiliteten på arbejdsmarkedet. De tiltag, der har været søsat i Arbejdsministeriets regi om mobilitetsfremmende ydelser, har jo vist sig at være en fiasko.

Jeg vil også gerne pege på behovet for, at vi strammer aktiveringsforpligtigelsen. Det er selvfølgelig fint og flot, at den blev rykket frem ved finansloven, således at aktiveringsforpligtigelsen indtræder efter 2 års ledighed, men i Venstre har vi den opfattelse, at den burde indtræde efter 1 års ledighed.

Endelig vil jeg pege på behovet for, at reglerne om rådighedsforpligtigelsen følges.

Der er altså mange knapper, der kan drejes på. Det vigtige er, at vi får en diskussion, hvor vi ikke bare betragter arbejdsmarkedet som et arbejdsmarked, der fungerer helt uproblematisk, men erkender de manglende incitamenter, der er på arbejdsmarkedet, og erkender, at den store kolos, vi har sat til at formidle arbejdskraften i det danske samfund, nemlig det statslige arbejdsformidlingssystem, har overlevet sig selv.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Det er jo ikke overraskende, at Venstre luffer sin grundlæggende mistillid til AF, men det skal jeg nu ikke gå ind i i denne omgang. Årsagen til, jeg bad om ordet, var, at jeg godt vil give ikke bare hr. Lars Løkke Rasmussen, men også andre ordførere en konkret oplysning. Det er mere, så det ikke skal tage for meget tid i den kommende debat, som gerne skulle dreje sig om arbejdsmarkedet og hvordan vi bedst muligt sikrer, at der ikke er flaskehalse på det danske arbejdsmarked.

Jeg har allerede i dag bedt et uvildigt konsulentfirma om at undersøge AF-Storkøbenhavn, netop for at få uvildige øjne til at se på det, som jeg selv også har defineret som måske lidt kreativitet. For det er klart, at hvis de oplysninger om AF-Storkøbenhavn, sådan som de er fremstillet i dagbladet Politiken, er korrekte, skal der gøres noget ved det, og hvis de ikke er korrekte, er det jo fint nok. Men under alle omstændigheder har jeg faktisk bedt et privat konsulentfirma om at bistå os i den undersøgelse, og det synes jeg er vigtigt at sige her fra starten.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Vernersen (S):

Jeg er meget forundret, hvis det er forbigået hr. Lars Løkke Rasmussens opmærksomhed, at det er ganske nødvendigt, at der sker en uddannelsesplanlægning i virksomhederne, og at virksomhederne har ansvaret for en betydelig uddannelsesindsats. Det troede jeg rent faktisk var noget, som alle var enige om skulle til for at få arbejdsmarkedet til at fungere optimalt.

Jeg tror ikke, at den indsats, der er gjort i de sidste 2 år, hvor så mange flere er kommet i beskæftigelse, var lykkedes, hvis ikke arbejdsformidlingen havde haft mulighed for at gøre en betydelig uddannelsesindsats. Det synes jeg heller ikke vi skal forbigå i denne debat.

Lad mig også nævne det offentlige, hvor hr. Lars Løkke Rasmussen gav udtryk for, at det var andre ting, der var årsag til problemer. I 1992 blev der indskrevet 4.000 på pædagoguddannelsen, og i 1995 var det 5.000. Når man har optimeret på det område, er det jo, fordi alle kan se, der er brug for, at der kommer flere i gang på området. Tilsvarende er det sket på sygeplejeområdet, på social- og sundhedsområdet og på ældreområdet. Der er tale om stigninger i disse år på mellem 25 og 49 pct., altså en betydelig stigning i indtaget, fordi man kan se, at det er et problem at sikre, at den arbejdskraft, der er brug for, er til rådighed.

Det synes jeg man bør erkende i stedet for at komme med disse forskellige bortforklaringer.

(Kort bemærkning).

Lars Løkke Rasmussen (V):

Jeg kan da starte med så at betrygge hr. Jens Peter Vernersen med, at vi naturligvis i Venstre er helt opmærksom på behovet for uddannelse. Hvad jeg forsøgte at sige i min ordførertale, var, at der er en tendens i tiden til, at uddannelse bliver det nøgleord, som kan løse alle problemer.

Sandheden er jo, at hvis man ser på de uddannelser, der formidles ved AF's mellemkomst, er der en tendens til, at det er almene uddannelser, og man kan godt rejse det spørgsmål, om de uddannelsesaktiviteter, der iværksættes, er erhvervsrettede nok. Det er i hvert fald et spørgsmål, jeg gerne vil rejse.

Uddannelse eller ej må hr. Jens Peter Vernersen vel medgive mig, at det er et paradoks, når man i en og samme arbejdsmarkedsregion, nemlig Vejle Amt, har ledige BUPL'ere og samtidig har ubesatte job inden for det brancheområde, som BUPL-uddannede normalt beskæftiger sig med, nemlig børnepasning.

Vi medgiver gerne, at virksomhederne naturligvis har et ansvar, når vi snakker uddannelsesplanlægning. Vi synes bare, at der i redegørelsen mangler, at den anden part, nemlig de ledige, også har et ansvar, og det var derfor, jeg tillod mig også at tage spørgsmålet om rådighedsforpligtelse, rimelighedsbegreb og den slags ting op.

Så vil jeg godt sige til arbejdsministeren, at jeg er vældig tilfreds med, at arbejdsministeren nu har iværksat en uvildig konsulentundersøgelse af forholdene i AF-Storkøbenhavn. Hvad jeg udbad mig, var en bredere undersøgelse, for der er ingen grund til at antage, at de forhold, der ridses op i f.eks. AF-Storkøbenhavn, er enestående, og så citerer jeg fra en artikel i Politiken den 8. marts af John Grage:

»Så de lidt mere »fupagtige« 15-ordrer, der mest klippes fra dagens aviser, hænges op i jobcentrene og/eller køres på TV-Lorry.«

Den slags ting ser man jo alle steder, og det er derfor, vi har brug for – og det skal så være mine ord her på falderebet – at få iværksat en uvildig undersøgelse af AF som system, ikke bare af AF i Storkøbenhavn, men systemet arbejdsformidlingen.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Det mener jeg ikke er nødvendigt. Jeg mener, at det brede billede af AF faktisk er, at der er en udbredt tillid til arbejdsformidlingen både hos virksomheder, uddannelsesinstitutioner, beskæftigede og ledige.

Det er min opfattelse, at det ville bidrage til en unødigt mistænkeliggørelse af et velfungerende system, og det vil også bidrage til en unødigt mistænkeliggørelse af de mange, der faktisk sidder som arbejdsmarkedspolitikere i arbejdsmarkedsrådene og følger udviklingen på arbejdsmarkedet på det regionale plan meget

ivrigt og meget ihærdigt. Hr. Løkke Rasmussen er selv en af dem, og det skal jeg så ikke give karakter for i denne sammenhæng.

Men generelt set sidder der faktisk meget interesserede og meget ansvarlige repræsentanter for lønmodtagerorganisationer, for arbejdstagerorganisationer, for kommunerne og for amtskommunerne, som klart følger den produktion og den virkning, produktionen har for det enkelte arbejdsmarked, og dér er billedet over det ganske land faktisk meget positivt.

At der i en stor butik en gang imellem er situationer, hvor ting kunne have været gjort bedre, er jo en kendsgerning, man ikke kan komme uden om, men det er altså også mennesker, der er både på den ene side og på den anden side af bordet, og menneskelige fejl synes jeg faktisk også skal kunne tillades i den offentlige sektor.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Vernersen (S):

Der er jo ikke noget nyt i, at Venstre mener, at formidling af arbejdskraft bør ligge hos kommunerne, for det har vi hørt masser af gange.

Det, jeg synes er betænkeligt, er, at fordi man har den politiske holdning i Venstre, bruger man den til at forklare, at den offentlige arbejdsformidling stort set ikke fungerer nogen steder. Det synes jeg er utilfredsstillende og utiltalende. Der er faktisk masser af undersøgelser, der viser, at virksomhederne er ganske tilfredse med den indsats, arbejdsformidlingen gør.

Jeg ved også godt, at hr. Lars Løkke Rasmussen har været med i sådan en mere privat undersøgelse, hvor han måske også af politiske årsager har forsøgt at dokumentere, at den tilfredshed ikke er der. Det lykkedes vel rent faktisk ikke særlig godt, for også den undersøgelse viste en betydelig tilfredshed. Men hvis man ser på sådan mere uvildige undersøgelser end den, hr. Lars Løkke Rasmussen har deltaget i, har der faktisk været konstateret en ganske betydelig tilfredshed på en række områder hos virksomhederne, og det ved hr. Lars Løkke Rasmussen også. Hvis ikke det var sådan, at det var i orden, ville der nok være blevet rejst spørgsmål om det.

(Kort bemærkning).

Lars Løkke Rasmussen (V):

Det er jo altså arbejdsministeren og ikke mig, der lægger op til en diskussion om mistænkeliggørelse af AF. Jeg lægger op til en åben og fordomsfri diskussion om, hvorvidt det statslige

arbejdsformidlingssystem er den bedste måde at løse den opgave på, der hedder at få ledig arbejdskraft i kontakt med ledige arbejdspladser, og jeg synes, der er meget i tiden, der peger på, at det ikke hænger sådan sammen.

Det kan jo f.eks. konstateres, at de kommuner, der er på forkant med hele beskæftigelsesområdet, har bedre resultater end det statslige arbejdsformidlingssystem, fordi de er i en tættere kontakt med de ledige og i en tættere kontakt med virksomhederne, og fordi de har et direkte økonomisk incitament, som man ikke har i AF, til at få folk sat i beskæftigelse.

Når jeg tillod mig at sige, at forholdene i AF-Storkøbenhavn ikke er noget entydigt storkøbenhavnsk fænomen, hænger det jo sammen med bl.a. det forhold, at hvis man annoncerer efter en medarbejder og AF registrerer det job og ens annoncering i dagspressen fører til en ansættelse, tælles denne ansættelse med i AF's statistik.

Sådan sker det ikke bare i AF-Storkøbenhavn, men i hvert fald i mindst to andre amter, jeg konkret har kendskab til, og derfor har vi brug for en uvildig undersøgelse – ikke med de briller på, der ser, at nu har man overtrådt reglerne, og nu har man gjort noget, der er forkert og ulovligt, for det er slet ikke diskussionen – af, hvor effektivt systemet egentlig er, når det kommer til stykket.

Inden vi får den undersøgelse, bliver det jo påstand mod påstand, og når hr. Jens Peter Vernersen siger, at den private undersøgelse, jeg har foretaget, også skulle dokumentere en betydelig tilfredshed, vil jeg da bare sige, at den private undersøgelse, hr. Jens Peter Vernersen henviser til, er en undersøgelse, jeg gennemførte sidste sommer, hvor vi sendte et spørgeskema ud til 1.000 danske virksomheder, hvoraf godt halvdelen returnerede dem, og 77 pct. sagde: Vi kan godt undvære arbejdsformidlingen. Så den tegner ikke noget billede af, at arbejdsformidlingen er i høj kurs hos det danske private erhvervsliv.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Vernersen (S):

Nu er det sådan, at når man skal undersøge arbejdsformidlingen, skal man jo først og fremmest spørge dem, som bruger arbejdsformidlingen, og blandt dem, som bruger arbejdsformidlingen, ved jeg, at der er en betydelig tilfredshed med kvaliteten. Det bliver løbende undersøgt, og den tilfredshed er der rent faktisk.

Der er utrolig mange, som bruger arbejdsformidlingen, og det er også lidt interessant, når man her omtaler kommunernes indsats, for der er det specielle ved kommunerne, at de selv bestemmer, hvem af deres bistandsklienter de anmelder som værende til rådighed, og hvem de holder tilbage. Dermed kan man jo netop få disse fortrinlige resultater.

Jeg så på et tidspunkt, at man i Farum Kommune havde 16 bistandsklienter, og dermed dokumenterede man, at stort set alle bistandsklienter var i gang i Farum Kommune. Det, man ikke kunne se underliggende, var, at der rent faktisk var over 400 bistandsklienter, som man ikke havde anmeldt som værende til rådighed, og dermed tegner det jo bestemt ikke noget billede af, hvordan indsatsen var, men hvis man isoleret så på de 16, som var anmeldt, og hvor mange man havde fået i gang, så det flot ud; men det er som sagt ikke et billede af, hvordan tingene hænger sammen.

Når man nu skal høre om den dér meget roste indsats af kommunerne, så har jeg da bemærket her på det sidste, at Rigsrevisionen også har kigget på den indsats, der dér er ydet, og måske har den ikke altid været sådan til at rose, som det fremgår her fra Folketingets talerstol.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Det kan godt være, at det er et rent privat slagsmål mellem Venstre og Socialdemokratiet. Jeg vil alligevel tage del i det på den måde, at hvis man skal diskutere behovet for arbejdsformidlingens funktioner, er vi helt enige med regeringen i, at der er behov for en række af de funktioner, som i dag ligger i arbejdsformidlingen.

Men det er i et stigende omfang et problem, at der er noget, der ligger i den statslige arbejdsformidling, som styres centralt, mens der er en række opgaver, som løses regionalt eller lokalt i amter eller kommuner, og ikke mindst med de beføjelser, som arbejdsmarkedsrådene har. Det giver en række problemer, og i den forbindelse kan man selvfølgelig godt spørge, hvad virksomhederne mener, og jeg synes også, at man skal spørge, hvad de folk, der er brugere, mener, men det er i hvert fald mit indtryk, at mange af de arbejdsløse, der har brug for systemet, altså har svært ved at forstå, at der er ét system for nogle, et andet system for andre, og at det ikke ligger ét sted.

Jeg synes, at den statslige arbejdsformidling, og det har vi ment i SF i 10 år, før Venstre lance-

rede tankegangen, er et antikveret system. Man skal have en arbejdsformidling, men efter vores opfattelse var det meget nærliggende, at den lå i kommunerne, for der ligger så meget andet. Det vil sige, at vi ikke deltager i det, som man måske kunne få indtryk af ved at høre hr. Lars Løkke Rasmussen – jeg siger *kunne* få indtryk af – nemlig at det slet ikke er nødvendigt, at det offentlige skal gøre en indsats dér – vi mener under ingen omstændigheder, at det synspunkt er rigtigt – men vi mener, at det bør ligge lokalt eller regionalt, ligesom alt andet på arbejdsmarkedsområdet efterhånden gør det.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Det undrer mig, at SF's arbejdsmarkedspolitiske ordfører har det synspunkt, som hr. Aage Frandsen netop har givet udtryk for. Når det undrer mig, er det, fordi SF jo generelt har den opfattelse, at i arbejdsmarkedspolitik skal man også lægge megen vægt på, hvad arbejdsmarkedets parter faktisk yder af bidrag og varetager af ansvar og opgaver. Pointen i AF-systemet er jo lige præcis, at der i hver region sidder ansvarlige, kompetente folk, der repræsenterer arbejdsmarkedets parter både på det private og på det offentlige arbejdsmarked. Den konstruktion tror jeg bærer, at det til trods for en stigende vækst og en god beskæftigelsesudvikling er lykkedes at undgå flaskehalse, og det er jo, fordi der i arbejdsmarkedsrådene føres en dialog mellem arbejdsgivere på den ene side og lønmodtagere på den anden side, og den dialog ville ikke kunne finde sted, hvis det var en kommunaliseret arbejdsformidling.

Hr. Aage Frandsen kan have ret i, at for den enkelte borger kan det nogle gange været lidt svært at forstå, at der er to systemer. Det er jo sådan set også baggrunden for, at jeg har lagt megen vægt på, at de kommunale aktører kom med ind i arbejdsmarkedsrådene, så man bedre var i stand til at koordinere indsatsen over for de ledige, både dem, der er forsikrede, og dem, der ikke er forsikrede, og det lykkes jo også i en lang række lokalområder at foretage den koordinerede indsats. Det så jeg meget gerne udviklet, så det over for den enkelte var mere logisk, at der var én indgang til at søge rådgivning om sine beskæftigelsesforhold.

Man kan altid komme længere i samarbejdet, men omkostningen ved at slå tingene sammen og lægge dem over i det kommunale system ville være kolossal stor, fordi det netop ville betyde, at parterne blev squeezeet ud til hjørnespark

og ikke kunne give deres bud på, hvordan virksomhedsbesøgene skal tilrettelægges, hvordan uddannelsesindsatsen skal tilrettelægges, hvordan vejledningen skal tilrettelægges, og hvordan vi kan få lavet jobrotationsordninger, som jo netop er et eksempel på, at arbejdsmarkedsrådene diskuterer med hinanden, hvad vi kan gøre både for at løfte de beskæftigede på uddannelsessiden og samtidig få givet de ledige nogle nye muligheder for beskæftigelse.

(Kort bemærkning).

Lars Løkke Rasmussen (V):

Siden arbejdsministeren nu har omtalt mit medlemskab af arbejdsmarkedsrådet i Frederiksborg Amt, vil jeg da gerne tilslutte mig arbejdsministerens sidste ord om, at der sidder ansvarlige politikere og ansvarlige parter i arbejdsmarkedsrådene rundt omkring og fører en dialog. Naturligvis vil jeg gerne gøre det, og det har jeg slet ikke noget imod, for det er også ønskeligt, og det er der meget fornuftigt i.

Det, diskussionen imidlertid handler om, er, hvilke vilkår disse parter har for at føre en dialog. Hvilken indflydelse har disse parter på selve systemet? Ingen! De har mulighed for at foretage prioriteringer af politikken, men selve maskineriet – arbejdsformidlingen, de ledelsesmæssige spørgsmål, om medarbejderne arbejder effektivt eller ikke effektivt, spørgsmålet om åbningstider – har arbejdsmarkedsrådene ingen indflydelse på. Det er derfor, man kan ringe til arbejdsformidlingen i Frederiksborg Amt og opleve, at det tager 12 minutter, før telefonen bliver taget, også selv om jeg sidder i arbejdsmarkedsrådet i Frederiksborg Amt.

Det er maskinen arbejdsmarkedsformidlingen, jeg sætter til debat. Er den maskine effektiv nok, og kan den maskine blive effektiv nok med de styringssystemer, der er i dag? Jeg tror det næppe, men lad det komme an på en prøve. Det er derfor, jeg så inderligt beder om – og ikke med mistænkeliggørelsens briller på, men ud fra et oprigtigt ønske – at vi får afdækket, hvor godt eller hvor lidt godt dette system er, at vi nu får iværksat en objektiv, uvildig undersøgelse af, hvordan dette store statslige system, arbejdsformidlingen, fungerer rundt omkring i det ganske land. Det ville også være nyttigt for den diskussion, der nu skal starte i Indenrigsministeriets regi, om opgavefordelingen mellem stat, amter og kommuner.

Hvis den diskussion skal give nogen mening, når vi f.eks. snakker beskæftigelsesområde, er vi

da nødt til at have et fornuftigt grundlag at diskutere ud fra. Så jeg vil ikke mistænkeliggøre nogen, jeg vil bare have sikkerhed for min sag og få en objektiv viden.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Verner sen (S):

Det var flaskehalssituationen, vi skulle diskutere. Måske kommer vi lidt videre i diskussionen, og det kan jo ske, men det får mig nu alligevel til at sige, at jeg synes, at den kommunale indsats ofte har taget udgangspunkt i, hvad der var godt for kommunerne, hvorimod en arbejdsmarkedspolitisk indsats må tage udgangspunkt i, hvad der er godt for virksomhederne, hvad der er godt for de ansatte, og hvad der er godt for de ledige. Det er den betydelige forskel, som jeg synes der er.

Jeg synes måske, at hr. Lars Løkke Rasmussen undervurderer sig selv, når han beskriver den indflydelse, han har i et arbejdsmarkedsråd i Frederiksborg Amt. Jeg synes, det er beklageligt, at hr. Lars Løkke Rasmussen i den grad undervurderer sig selv. Jeg har selv haft fornøjelsen af at sidde som formand for et arbejdsmarkedsråd og har bestemt aldrig haft den vurdering af arbejdsmarkedsrådenes indsats, men sådan kan der jo være et lidt forskelligt syn på det.

Men som sagt synes jeg ikke, at hr. Lars Løkke Rasmussen skal undervurdere sig selv.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Det, der er afgørende for os, og det er det vel også for ministeren, er spørgsmålet om, hvordan man varetager opgaverne bedst for borgerne, og det mener vi er i rækkefølgen: borgerne og virksomhederne. Dernæst er det så et spørgsmål, hvordan vi bedst løser problemerne. Teknikker og systemer kommer klart i anden række.

Det, jeg så ikke forstod i ministerens svar, og det tror jeg ikke vi kommer længere med, er, hvorfor den statslige arbejdsformidling specielt skulle sikre, at parterne var inde i det. Parterne er jo inde i det på regionalt og på lokalt plan, og i hvert fald i øjeblikket i arbejdsmarkedsrådene er det jo på amtsligt plan. Jeg kan ikke se, hvorfor man ikke teknisk set også sagtens kunne løse det problem.

Men for os er det helt afgørende spørgsmålet om, hvordan borgerne har det bedst i denne forbindelse, og hvordan samarbejdet kan være mellem arbejdsformidlingen, de kommunale

forvaltninger, a-kasserne og fagforeningerne med henblik på at løse de opgaver, som skal løses. Jeg mener altså, at det er fuldstændig ligegyldigt, om det er staten, der har arbejdsformidlingen, eller den er i det kommunale eller amtskommunale regi; det er et spørgsmål om teknik i forhold til det her.

(Kort bemærkning).

Jette Gottlieb (EL):

Det forekommer mig, at denne debat om flaskehalse er løbet en lille smule af sporet. Det forekommer mig, at såvel Venstres ordfører som arbejdsministeren tager udgangspunkt i, hvad man skulle kunne formidle af ikkeeksisterende arbejdspladser. Den dokumentation, vi har fra den rapport, der foreligger, er, at der stort set ikke eksisterer flaskehalsproblemer, og derfor er flaskehalsdiskussionen ikke en diskussion om formidlingsproblemer. Så det forekommer mig altså, at vi er i færd med at perspektivforskyde, for det er ikke det, det drejer sig om. Der er 300.000 arbejdsløse, som ikke kan formidles til ikkeeksisterende job.

Så vil jeg også minde om, at både arbejdsministeren og Venstres ordfører glemmer den type arbejdsformidling, som ligger i fagligt regi, og som meget ofte er den mest effektive, fordi det er dér, den faglige indsigt ligger.

Bendt Bendtsen (KF):

I Det Konservative Folkeparti er vi tilfredse med, at der er brugt kræfter på en redegørelse om flaskehalsindsatsen, at der bliver sat fokus på området, og at man stadig væk overvåger problemet.

Ud over de økonomiske aspekter er der også mange menneskelige aspekter i at få gjort dette problem så lille som overhovedet muligt. Det er dyrt for et velfærdssamfund at have flaskehalsproblemer eller begyndende flaskehalsproblemer, samtidig med at vi har mennesker, som lever af offentlig hjælp. Derfor er der også noget godt i at tackle dette problem, før det vokser. Arbejdsmarkedet må indrettes, så vi undgår mangel på arbejdskraft; det er og bliver til gavn for alle parter.

Efter at have læst redegørelsen om flaskehalsindsatsen kan vi notere os, at der regionalt gøres et stort stykke arbejde i de lokale arbejdsmarkedsråd for at imødekomme de krav, der stilles til området.

Det tætte samarbejde mellem arbejdsmarkedets parter anser vi fra konservativ side som

ganske positivt. Jo tættere arbejdsmarkedets parter kan være på dette område, og jo flere aftaler vi kan få lavet på det private arbejdsmarked, jo færre ulykker laver vi også i det her hus. Derfor er det utrolig positivt, at der er så stor aftalefrihed på områderne ude i regionerne.

I redegørelsen bruges der en del plads og tid på at gøre rede for de private virksomheders pligt til at orientere i god tid, ligesom virksomhederne må tænke bredere, som det udtrykkes.

Det med, at virksomhederne ikke tænker langsigtet, vil jeg godt angribe en lille smule. Det tror jeg netop at mange virksomheder gør. Jeg må gøre opmærksom på, at der er mange erhvervsvirksomheder, der ikke har mulighed for at planlægge langt frem i produktionen. Store ordrer til fjernere områder falder hurtigt bort, og det medfører, at vi ikke kan planlægge os ud af det hele.

Det fremgår også, at der ikke er de alvorlige problemer i den private sektor. Som nævnt udtrykker 10 regioner, at det vurderes, at der ikke aktuelt er egentlige flaskehalsproblemer i den private sektor. Arbejdsmarkedsrådene i de resterende 4 regioner peger som også nævnt på, at der er enkelte brancheområder i den private sektor, hvor der er flaskehalsproblemer. Det drejer sig særlig om jern- og metalindustri, bygge- og anlægsvirksomhed samt træ- og møbelindustri.

Et sted, hvor vi i den konservative folketingsgruppe dog mener, at ministeren kommer lidt hurtigt over gærdet, er, når vi taler om flaskehalsproblemer på det offentlige område. Det må jo nok set med vores øjne konstateres, at regeringen står fadder til flaskehalsproblemerne inden for det offentlige område. Der er flaskehalsproblemer inden for flere fagområder i den offentlige sektor. Det drejer sig primært om social- og sundhedssektoren med en udbredt mangel på sygeplejersker samt mangel på social- og sundhedshjælpere og pædagoger.

Selv om vi taler om målrettede kurser og uddannelse, kan vi ikke komme uden om, at der er et problem, som vi er nødt til at forholde os til. I december måned kunne vi i dagspressen læse om aflyste operationer på nogle af vores sygehuse. Der var eksempler på, at folk med cancer fik aflyst deres operationer, fordi der ikke var intensivsygeplejersker til stede på sygehusene.

Det er altså et eksempel på, at orlovsordningerne ikke fungerer, som de skal. Vi har behov for ansvarlige orlovsordninger. Når jeg taler om

ansvarlige orlovsordninger, er det krav om genbesættelse. Fra borgerlig side var vi med til at indføre orlovsordningerne, men vi havde krav om genbesættelse.

Blot for at fremdrage et enkelt eksempel til belysning af teorierne kan jeg nævne, at i Fyns Amt, hvor sygehusvæsenet glimrede med aflyste operationer omkring juletid, kunne man ultimo 1995 konstatere, at der var 188 sygeplejersker på orlov i regionen. Nu er det ikke intensivsygeplejersker alle sammen, men det er altså et klart indicium af, hvor vi har flaskehalsproblemer i den offentlige sektor. Det er netop de steder, hvor det er blevet meget populært at tage orlov. Det er netop i grupperne af pædagoger, social- og sundhedsarbejderne og i særdeleshed sygeplejerskerne.

Nu er det ikke, fordi vi har noget imod, at disse grupper søger orlov, men vi mener ikke, at vi i et velfærdssamfund blot kan sidde stille og se på, at det går galt f.eks. på sygehuse. Eksemplet er blot en understregning af, at vi godt centralt kan påvirke flaskehalsproblematikken.

Arbejdsmarkedsområdet var et af de områder, hvor vi fra konservativ side var meget tilfredse med det resultat, vi fik ved finanslov 1996, selv om vi egentlig gerne var gået videre på flere områder. Men det betød, at vi fik fremrykket aktiveringsindsatsen, og at vi fik forstærket indsatsen over for de dagpengeberettigede unge under 25 år, og vi ser jo netop resultaterne i disse uger.

Vi fik stoppet overgangsydelsesordningen, vi fik justeret de lediges mulighed for børnepasningsorlov og uddannelsesorlov, og vi fik en særlig tilsynsenhed. Alt i alt nødvendige stramninger, som vi fra konservativ side var tilfredse med at kunne medvirke til, og i den sidste ende må vi jo konstatere, at det giver en positiv indvirkning på flaskehalsproblematikken, at vi netop har fået disse opstramninger, disse tilpasninger af vores arbejdsmarkedssystem.

Jeg havde egentlig forberedt en del omkring AF Storkøbenhavn til i dag, men jeg vil gerne herfra kvittere for arbejdsministerens indgreb i dette med et uvildigt konsulentfirma, så vi kan få denne polemik nærmere belyst. Men selv om vi kvitterer for det i dag, vil jeg gerne sige, at det jo ikke har været nogen hemmelighed, at vi fra konservativ side på et tidspunkt gerne havde set et uvildigt tilsyn, der også havde AF under sine vinger.

Aage Frandsen (SF):

I politik drejer det sig også om at sætte den politiske dagsorden. Det drejer sig om at formulere problemstillinger, at rejse spørgsmål, om man kan postulere, at der eksisterer nogle problemer.

Det er ofte også sådan, at det er mindre afgørende, om der er tale om relevante problemstillinger, om de rejste spørgsmål er berettigede, og om problemerne er reelle. Og det er rent faktisk den sammenhæng, vi ser meget af i diskussionen om de – efter vores opfattelse påståede – flaskehalsproblemer.

I stedet for at diskutere flaskehalsproblemers relevans som tema mener vi, det var meget mere nærliggende, at vi for det første havde diskuteret arbejdsløsheden. Der er rent faktisk ganske mange tusind mennesker, der er arbejdsløse. Det er det, der er problemet. Det er ikke, at der er nogle begrænsede flaskehalse hist og her. For det andet er der udstødningen af arbejdsmarkedet. Et tredje tema kunne være arbejdsmiljøet; det har jeg forstået at man vender tilbage til senere ved en ministerredegørelse. For det fjerde: Hvordan foregår hele planlægningen på arbejdsmarkedsområdet, eller hvordan foregår den ikke? For det femte: Lønmodtagernes inddragelse i beslutningsprocesserne på arbejdsmarkedet. For det sjette: Hvordan er ledelsesforholdene i dag på arbejdsmarkedet? For det syvende: Hvilket ansvar mener virksomhederne der rent faktisk har for det, der sker på arbejdsmarkedet, og den udstødning, der også foregår på arbejdsmarkedet? Og for det ottende kunne man så tage spørgsmålet om arbejdsformidlingens samarbejde med arbejdsmarkedsråd m.v.

Det er i virkeligheden efter vores opfattelse langt mere relevante problemer end det, vi skal snakke om i dag. Det er vel også derfor, der er en tendens til, at man taler om noget andet.

Påstanden om flaskehalse bygger dybest set på en økonomisk, monetaristisk teori, som bunder i en liberalistisk ideologi. Udgangspunktet er: Vi har arbejdsløshed. Næste punkt er: Så sætter man noget i gang og får øget beskæftigelsen. Det giver et problem, for så får vi flaskehalse. Det giver yderligere et problem i form af inflation, og det giver arbejdsløshed. Med andre ord: Arbejdsløshed giver arbejdsløshed, hvis man bekæmper arbejdsløshed. Det er den monetaristiske teori, som jeg jo ved at nogenovre i den anden side af salen også bevidst eller ubevidst er tilhængere af.

I forhold til de problemer, vi ellers ser på arbejdsmarkedet, mener vi for det første, at det såkaldte flaskehalsproblem er vildt overdrevet, og for det andet har vi rent faktisk ikke så meget imod flaskehalse her og dér, hvis de bruges af lønmodtagerne til at forbedre deres egen situation. Takket være den store arbejdsløshed har arbejdsmarkedet jo i mange år været købers marked, og hvis mangel på arbejdskraft så kunne bruges til, at der blev et mere lige forhold på arbejdsmarkedet, synes vi sådan set, at det er helt i orden.

Derfor – i stedet for at diskutere et efter vores opfattelse kunstigt problem, nemlig flaskehalse – mener vi, at der var andre ting, vi godt kunne have snakket om denne onsdag eftermiddag, og jeg vil godt meddele arbejdsministeren, at vi ikke har behov for næste år at have en flaskehalsdiskussion. Jeg ved ikke, om der er andre partier, der synes det, men hvis der ikke er det, så synes jeg ikke, vi skal have diskussion af en ministerrdegørelse om flaskehalse.

Der er andre problemer, der er vigtigere. Jeg synes, det er fint, at ministeren laver en redegørelse, men det er ikke nødvendigvis sådan, at vi absolut skal kommentere den, hvis vi alligevel ikke synes, det er det vigtigste.

Når vi ser på redgørelsen – for den skal jeg også snakke om – må vi sige, at den jo meget ligner redegørelsen fra sidste år. Problemerne er måske en lille smule større nogle enkelte steder, men ellers må man sige, at i første omgang ligger problemerne først og fremmest i den offentlige sektor inden for social- og sundhedsområdet og til dels også inden for uddannelsesområdet.

I den private sektor er det særlig inden for jern- og metalindustrien, byggesektoren og træ- og møbelindustrien. I efteråret 1994 og foråret 1995 fik vi mange historier om, at der var problemer med flaskehalse her og dér. Problemet med at få arbejdskraft er tilsyneladende noget mindre nu, og det, vi ser, i hvert fald fra arbejdsgivernes side, er, at de ikke rejser de dér spørgsmål, som de gjorde for et år siden. Vi ser egentlig på det på den måde, at man ønskede diskussionen sidste år fra arbejdsgiverside, fordi man gerne ville have presset nogle andre ting igennem, nemlig stramninger på arbejdsmarkedet, og dem har man fået, altså behøver man ikke tale om nu, at der er flaskehalsproblemer, selv om de måske i virkeligheden er lidt større, end de var sidste år.

Ministerens mener åbenbart også, at man igenem det, der er lavet i efteråret sammen med Det Konservative Folkeparti, har gjort noget ved det, siden det opregnes i redegørelsen.

Jeg vil i den forbindelse spørge ministeren, når man nu i denne forbindelse nævner overgangsydelsens bortfald, hvordan ministeren mener, at det bidrager til flaskehalsproblemernes løsning – de såkaldte flaskehalsproblemer. I den forbindelse kunne man jo spørge: Er der blot én person, som kunne have forestillet sig at gå på overgangsydelse, som har fået et job inden for de her områder, hvor man siger, der er problemer med at skaffe arbejdskraft?

Ellers mener vi, at det helt afgørende er en indsats inden for voksen- og uddannelsesområdet, og i den forbindelse er det afgørende, at man får den arbejdskraft, der skal uddannes. Man må så spørge: Hvem har ansvaret for, at vi har mangel på arbejdskraft? Hvem var det, der ikke ville skaffe uddannelsespladser nok? Hvem var det, der lukkede lærer- og pædagogseminarier i 1980'erne? Hvem er det, der har hovedansvaret for en forfjet uddannelsespolitik, der var mere eller mindre ideologisk bestemt, meget mere, end den var præget af, hvilke behov der var på arbejdsmarkedet?

Og når det gælder det private arbejdsmarked, må man sige, at det ansvar, som selvfølgelig primært er tidligere borgerlige regeringers, også må deles med en række private arbejdsgivere. De har jo ikke i tide oprettet de praktikpladser, der skulle til, og der er stadig væk arbejdsgivere, der ikke sørger for praktikpladser. Derfor er det heldigt, at vi har skolepraktikordningen, der sikrer, at alle kan få en plads.

Der er også en tendens til, at hver eneste gang der er et problem med at få arbejdskraft, er der en række private arbejdsgivere, der melder sig og siger, at nu vil de have arbejdskraften lige med det samme. Sådan fungerer det ikke. Man er nødt til at planlægge på længere sigt, og man er nødt til også fra arbejdsgiverside at sørge for den uddannede arbejdskraft i stedet for at råbe op på det tidspunkt, hvor den skulle have været uddannet.

Mere uddannelse mindsker efter vores opfattelse risikoen for arbejdsløshed. Det er derfor, det er vigtigt.

Når man diskuterer problemer på arbejdsmarkedet og i den forbindelse føler, at der nu og da opstår flaskehalse, er problemet efter vores opfattelse også, at der er mennesker, der går ledige, og som mister deres arbejdsevne. Derfor

er det vigtigt, at mennesker ikke risikerer det, men at de kommer i gang med arbejde og uddannelse så hurtigt som muligt.

Det største problem er efter vores opfattelse hele udstødningen i denne forbindelse. Det sker typisk, fordi man ikke får en uddannelse, det sker, fordi man slides op på grund af et bestemt arbejdsmiljø, man er i, og det sker, fordi man nedbrydes på grund af langvarig arbejdsløshed. Dårligt arbejdsmiljø og nedslidning fører i mange tilfælde direkte til udstødning af arbejdsmarkedet. Derfor er det et centralt tema i forbindelse med spørgsmålet om, hvordan vi undgår, at der bliver uligevægt med hensyn til udbud af og efterspørgsel efter arbejdskraft.

Dertil kommer, at der er et betydeligt antal personer, som altså direkte nedslides på grund af de skrappe krav, der er på arbejdsmarkedet mange steder.

En forudsætning for, at virksomheden kan få velkvalificeret arbejdskraft, er, at lønmodtagerne også har mulighed for at flytte sig på arbejdsmarkedet. Det er ikke et spørgsmål om, at man bare hele tiden kan sige, at nu har man brug for arbejdskraft, og at der er ledighed 50 km derfra. Det drejer sig selvfølgelig også om, at forholdene – den kollektive trafik, boligforhold osv. – er i orden, for at man kan regne med, at folk kan flytte efter arbejde.

Vi vil også fremhæve spørgsmålet om planlægningen i virksomhederne; den er efter vores opfattelse i mange tilfælde ikke god nok. Det er et spørgsmål om at tilrettelægge og koordinere uddannelsespolitikken ikke alene i arbejdsmarkedsråd, men også i de enkelte virksomheder.

Derfor er der efter vores opfattelse brug for uddannelse, herunder efter- og voksenuddannelse, der er brug for langt bedre arbejdsmiljøforhold, bedre kollektiv trafik, bedre planlægning i virksomhederne og hos offentlige myndigheder.

Til allersidst vil jeg godt sige, at mangelen på arbejde er et langt større problem end mangelen på arbejdskraft. Det er det i dag, og det er det generelt efter vores opfattelse. Dernæst: Mangelen på arbejdskraft synes vi ikke er nogen skade til, for derved kan vi få mere ligevægt på arbejdsmarkedet, end vi kender det i dag.

Jeg ved ikke, om andre partier er enige med os i det, men vi synes altså i det hele taget ikke, at vi skal have debatter om redegørelser af den her art i fremtiden.

(Kort bemærkning).

Bendt Bendtsen (KF):

Når man i dag har hørt hr. Aage Frandsens indlæg, begynder man at forstå, hvorfor det kniber for SF med at tage ansvaret i dansk politik. Man kan næsten få den fornemmelse, at man vil kalde SF for økonomisk utilregnelig, når SF kommer og siger, at man intet har imod flaskehalse her og dér, blot det så forbedrer lønmodtagernes vilkår.

I vores ordførertale sagde vi, at der var økonomiske aspekter i det her, men der er da så sandelig også menneskelige aspekter. At have mennesker gående på offentlig hjælp, samtidig med at vi har flaskehalse nogle steder, det troede jeg ikke engang SF syntes var i orden. Pengene kommer altså kun ét sted fra, og der er nok at bruge dem til rundt omkring i vores systemer. Det er jo et direkte spild af ressourcer at have folk gående på offentlig hjælp, samtidig med at vi har flaskehalse rundt omkring.

Det er åbenbart SF's politik, men det er der jo ikke meget nyt i.

(Kort bemærkning).

Aage Frandsen (SF):

Hvis der er arbejdsløshed et sted og overskud af arbejdskraft et andet sted, er det selvfølgelig fornuftigt og rigtigt at sørge for, at de arbejdsløse kan få job det sted, hvor arbejdet er.

Det, vi taler om, er den efter vor mening helt hysteriske opfattelse, at lige så snart man et sted på et givet tidspunkt ikke kan få fat i arbejdskraft, så siger man, at der er flaskehalse. Vi siger så: Jamen flaskehalse et enkelt sted eller to er da ikke et problem i forhold til problemet med de 250.000 arbejdsløse, som der er. Det er da ikke et problem i forhold til det helt anderledes store problem, hvis nogle lønmodtagere, der igennem 20 år har måttet finde sig i at være udsat for købers marked – sådan er arbejdsmarkedet, og sådan har arbejdsmarkedet været – bruger den situation til at sige: Ved I hvad, nu vil vi godt have nogle bedre forhold med hensyn til ledelsen i virksomhederne. Jeg siger ikke, de skal kræve en hel masse mere i løn, det er ikke det, jeg snakker om, jeg siger: bedre vilkår. Bedre vilkår er efter min mening et spørgsmål om arbejdsmiljø, det er et spørgsmål om, hvordan bestemmelsesretten er i virksomhederne.

Det er i den situation, jeg synes, det er rimeligt at sige: Der er meget hysteri omkring diskussionen om flaskehalse.

Vibeke Peschardt (RV):

Der er i hvert fald det lykkelige ved diskussionen her i dag, at selve redegørelsen om flaskehalse jo viser, at der reelt ikke er de store problemer.

Når vi så alligevel er kommet vidt omkring – og det er vi jo ærlig talt – i hele arbejdsmarkedssystemet både i Venstres indlæg og nu også i SF's indlæg, er det jo i virkeligheden nok, fordi der ikke er et problem, men det kunne der altså godt have været, hvis man ikke havde tilrettelagt en arbejdsmarkedspolitik, der virkede med massiv uddannelse, og hvad vi ellers har set inden for de sidste tre år.

Så jeg vil sige: Vi synes, at det her faktisk er udtryk for, at arbejdsmarkedspolitikken lykkes, og det hilser vi naturligvis med glæde.

Egentlig kunne man i sådan en redegørelse her sige: Der er ikke de store problemer, og så kunne man sætte sig ned. Jeg vil nu godt knytte enkelte kommentarer til redegørelsen.

For det første er det altså ganske få steder i den private sektor, hvor der er problemer – i Sønderjylland og Vejle og Ringkøbing Amt – men dem er man i gang med at løse, så problemet er næsten ikkeeksisterende.

Uheldigvis er der altså flaskehalsproblemer i den offentlige sektor. Velkendt er jo problemet vedrørende sygeplejersker, og der er også en årsag til, at man ikke kan skaffe dem, man vil. Dels er der og har i mange år været skåret ned i amternes budgetter på en sådan måde, at man har måttet optimere driften, som det hedder. Og det betyder, at sygeplejersker, men også andre grupper i denne sektor har ret barske arbejdsvilkår. Der er lige kommet et brev fra Dansk Sygeplejeråd, der viser, at gennemsnitsalderen for sygeplejersker er omkring 41 år. De forlader altså i stort tal erhvervet af mange grunde.

Jeg mener, at de flaskehalsproblemer, der findes dér, kan løses enten via overenskomsterne, ved at man kalder flere tilbage til erhvervet, altså nogle af dem, der har forladt det, eller også ved, at man uddanner flere, og det er man også godt i gang med.

Jeg synes, man kunne høre af ministerens kommentarer til redegørelsen, at man i Arbejdsministeriet stadig arbejder med at forbedre disse systemer her. Man bliver nødt til stadig væk at overvåge arbejdsmarkedet, og det sker da heldigvis også.

Vi er godt tilfreds med redegørelsen, og vi er også godt tilfreds med den udvikling, der går ud på, at flaskehalsproblemerne i den private sektor ikke er reelle.

Tom Behnke (FP):

Redegørelsen fra arbejdsministeren er set med Fremskridtspartiets øjne et skønmaleri af den virkelighed, der er uden for dette hus.

Redegørelsen ser bort fra de reelle problemer, der er på arbejdsmarkedet, og dermed er de forslag, som der trods alt er i redegørelsen, ganske tynde og stort set uden betydning.

Hvis man virkelig ville gøre noget på det her område, var det et spørgsmål om, at man lavede et mere mobilt arbejdsmarked. Alene det at skulle flytte efter sit arbejde betyder jo enormt store udgifter for folk. Køb og salg af hus løber nemt op i 50.000 kr. eller mere på grund af statsafgiften og det, at en række statsbestemte eksperter skal ind og vurdere det ene og det andet. Og det er klart, at når det er så dyrt og så omkostningsfyldt at flytte efter arbejdet, ja, så bliver det ganske vanskeligt at få medarbejderne til at gøre det.

Så har vi også set en regering, der har brugt meget energi på at udhule og ødelægge kørselsfradraget, som jo også betyder, at man i endnu højere grad vægrer sig ved at tage et arbejde, som ligger en anelse længere væk end lige præcis dér, hvor man bor.

Vi ser også, hvordan man f.eks. inden for landbrug, fiskeri og lignende har umuliggjort, at man kunne oplære sine egne børn til at overtage driften på et tidspunkt, idet der er sat meget stramme regler for, hvordan disse børn af landmænd og fiskere må have lov til at hjælpe med i driften.

Inden for det offentlige ved vi jo, at der er et akut behov for flere sygeplejersker. Der er også et akut behov for læger. Og selv om redegørelsen fra arbejdsministeren nedvurderer problemets omfang, ved vi, at der også er et akut behov for lærere i undervisningssektoren; det er egentlig underligt, fordi præcis sådan noget som behovet for lærere inden for folkeskolen er jo noget, man kan beregne. Med i hvert fald syv års interval kan man se, hvordan udviklingen vil blive. Dermed burde det være muligt, at man kunne planlægge og få uddannet det nødvendige personale til den funktion.

Så altså: En bedre planlægning af, hvilke uddannelser vi stiller til rådighed, således at man i højere grad sørger for, at de uddannelser, der bliver stillet til rådighed, matcher de behov, der er siden hen, når man er færdig med sin uddannelse.

Der er heller ingen tvivl om, at en væsentlig årsag til de flaskehalsproblemer, der er, er, at et

breddt flertal i Folketinget har indført en række forskellige offentligt betalte orlovsordninger, således at personer i den arbejdsduelige alder bliver betalt for i virkeligheden ikke at lave noget.

Man har også lavet andre lignende pacificeringer af den arbejdsduelige befolkning, og det er også medvirkende årsag til, at der er problemer med flaskehalse på arbejdsmarkedet. Specielt hvad angår sygeplejerskerne, ved vi jo, at orlovsordningerne slog bunden ud.

Spørgsmålet er også: Der bliver jo talt meget om de ledige. F.eks. har Arbejdsmarkedspolitisk Agenda fra DA lavet en opgørelse over, hvor mange af disse ledige der reelt står til rådighed for arbejdsmarkedet. Den viser, at ud af de 207.000, man har undersøgt, er der 80.000, hele 80.000, som reelt ikke står til rådighed. Det er endda så grelt, at 35.000 oplyser, at de slet ikke ønsker at få et arbejde. Det er et ganske alvorligt problem, og det er selvfølgelig noget af det, der er med til, at der opstår flaskehalse. Til de 80.000, som ikke reelt står til rådighed, skal man jo så lægge alle dem, der er på orlovsordninger og lignende.

Så er der også det forhold, at en meget stor del af dem, der er deltidsansatte, får supplerende dagpenge, og de mennesker tæller jo med i statistikken over, hvor mange ledige vi har, men reelt står de ikke til rådighed. Rådighedsreglerne burde strammes op. Ministeren har skrevet i sin redegørelse, at der er strammet op, men spørgsmålet til ministeren er så: Hvis der er strammet op, hvorfor virker det så ikke? Ministeren skriver jo også selv, at der ingen mærkbar konsekvens er af det.

Altså samlet set er denne redegørelse et skøn-maleri. Man ser ikke virkeligheden i øjnene, og når man ikke vil se virkeligheden i øjnene, er det klart, at så er de forslag, man kommer med, ikke tilstrækkelige, og det er ikke de forslag, der er nødvendige. Så når redegørelsen ikke vil forholde sig til virkeligheden, må vi konkludere, at vi i virkeligheden ikke kan bruge redegørelsen til ret meget.

Jette Gottlieb (EL):

Det er selvfølgelig fint at få en redegørelse om de såkaldte flaskehalsproblemer. Man kunne bare ønske, at en lignende energi blev lagt for dagen, når det gjaldt om at skaffe rigtigt arbejde til de 300.000 arbejdsløse. For redegørelsen viser med al tydelighed, at flaskehalse stort set ikke eksisterer.

De ganske få områder, hvor man kan tale seriøst om arbejdskraftmangel, er på det offentlige område, og det er ikke tilfældigt, at det er sygeplejersker og pædagoger, der hver gang nævnes. Der er ikke mange andre eksempler at nævne. Problemet stammer fra den borgerlige regerings tid, men man må undre sig over, at regeringen ikke iværksætter en massiv udvidelse af antallet af uddannelsespladser på sygeplejeområdet her og nu; men det hører måske mere hjemme under en uddannelsesdebat.

At Venstres og Fremskridtspartiets ordførere bruger lejligheden til at fremføre deres ønsker om, at det ikkeeksisterende problem kun kan løses ved stramninger på dagpengeområdet, er jo ikke mærkeligt. En tidligere aktivering i ikkejob og med strammere rådighedsregler er, hvad vi får serveret derfra.

Lige så forudsigeligt er, kan jeg så gøre opmærksom på, det kæmpeproblem, der ligger i erhvervslivet, der i de sidste par år har været endog meget tilbageholdende med at etablere uddannelsesaftaler inden for erhvervsuddannelserne. Det er det reelle problem i mangelen på visse uddannede arbejdskraftområder, som muligvis vil kunne opstå, men som i hvert fald ikke er eksisterende i øjeblikket.

Ligesom den særlige danske debatform kan fremkalde ikkeproblemer som f.eks. flaskehalsproblemer, så kan den også flytte fokus fra væsentligt til uvæsentligt. For få uger siden opstod der det nye problem, der hedder, at der vil blive mangel på unge, eller man skulle måske hellere sige det nye ikkeproblem. Der vil blive mangel på unge til at indgå i erhvervsuddannelserne. Ja, man kan næsten få kvalme af det hykleri. Der kan måske være lidt om det, at arbejdsgivernes mulighed for at vælge og vrage mellem 100 ansøgere til samme læreplads kan blive svækket en anelse, men samtidig går der tusindvis af unge fra lidt ældre årgange, der netop blev vraget de foregående år. Det var vel en snublende nærliggende løsning at gøre indhug i køen af arbejdsløse i disse ungdomsårgange ved at tilbyde dem en voksenlæreplads.

Regeringens løsning på det ikkeeksisterende flaskehalsproblem er uddannelse, uddannelse og atter uddannelse. Men jeg er nu ikke så imponeret over konsekvenserne i politikken. Samtidig med at man kaster unge ud i uddannelse med eller mod deres vilje, indskrænker og beskærer man den enkeltes mulighed for på eget initiativ at dygtiggøre sig og kvalificere sig under ledighed, senest med præcisering af, at

arbejdsløse ikke kan have uddannelsesorlov ud over dagpengeperioden. Så selv om man kan tilkæmpe sig en vis mulighed for start på en uddannelse, som kan bringe en ind på arbejdsmarkedet igen, bliver det vanskeligere og vanskeligere at nå frem til at fuldføre den. I sandhed en kortsigtet tænkemåde.

Som SF har Enhedslisten den opfattelse, at en årligt tilbagevendende redegørelse for ikkeeksisterende flaskehalse er overflødig, men vi ser meget gerne hen til en årligt tilbagevendende beskæftigelsesredegørelse. Det tror jeg ville sætte fokus det rigtige sted.

Addi Andersen (CD):

Da CD's ordfører ikke kan være til stede, skal jeg fremføre følgende:

CD er tilfreds med resultaterne af reformen på arbejdsmarkedet. Det er lykkedes at undgå nævneværdige flaskehalsproblemer, særlig på det private arbejdsmarked. Det går ikke lige så godt på det offentlige område, og her har vi en forpligtelse til, at der ikke mangler kvalificeret arbejdskraft, især på social- og sundhedsområdet. De problemer kan eventuelt tages op i udarbejdelsen af en ny opgavefordeling mellem kommuner og amter og staten.

For at undgå flaskehalse er en høj mobilitet nødvendig, og her spiller transportfradraget en stor rolle. I skattereformen 1993 blev transportfradraget for netop de lange afstande forhøjet, og det bør fastholdes. Afstanden til et job bør ikke være en hindring for at tage det.

Heldigvis er det på ét år lykkedes at nedbringe ledigheden. Det hører man desværre ikke meget om; men når der er flaskehalsproblemer, slås det stort op.

Indsatsen drejer sig om at sikre sig et fleksibelt arbejdsmarked, hvor ledigheden kan falde, og den indsats er lykkedes udmærket.

Det er CD's og regeringens målsætning at få nedbragt ledigheden, samtidig med at Danmark fortsat har en stærk og stabil økonomi. Den opgave har regeringen taget alvorligt, og vi bevæger os fortsat i den rigtige retning.

Poul Nødgaard (DF):

Jeg vil godt sige tak til arbejdsministeren for den udmærkede redegørelse, som vi har fået for de her problemstillinger. Hvis man ser lidt tilbage i tiden, må vi indrømme, at vi også her i Folketinget for bare nogle få år siden i meget høj grad diskuterede flaskehalsproblemerne, men vi har hørt meget lidt til dem i de seneste par år, og

årsagen er, at problemet ikke er nær så stort, som det har været. Det kan man jo ikke bebrejde ministeren; men hun lægger en redegørelse frem, og det er hun faktisk blevet bedt om.

Jeg synes imidlertid, det er utrolig vigtigt, at man, uanset at der ikke er de helt store problemer i øjeblikket, løbende følger udviklingen, for vi ved jo, netop inden for arbejdsmarkedet på alle fronter, hvor hurtigt en udvikling kan vende, hvis ikke man hele tiden er på forkant med udviklingen.

Og dér vil jeg godt sige – for at dryppe en lille smule malurt i bægeret – at de populære orlovsordninger, hvad enten man nu kan lide dem eller ej, har været en stærkt medvirkende årsag til, at vi har haft disse problemer; det må vi erkende. Og det har jo sådan set også været en dyr affære for det danske samfund. Man har på sundhedsområdet sendt i tusindvis af sygeplejersker på orlov, og så har man ikke kunnet drive sygehusene optimalt, og nogle steder har man måttet ansætte udenlandske sygeplejersker, og hvad ved jeg. Regnestykket over det tåler nok ikke helt dagens lys.

Uddannelse er gået meget igen i debatten i dag, og det mener jeg også er et utrolig vigtigt emne i relation til at undgå flaskehalsproblemer. Andre ordførere har været inde på – og det vil jeg godt gentage over for ministeren – at med det ministerium, hun har, og den ekspertise, dér er, tror jeg, det er utrolig vigtigt, at man hele tiden prøver at beregne, hvad der er brug for på de enkelte fagområder. På en lang række områder kan man rent faktisk beregne, hvad der skal bruges af arbejdskraft, så man i hvert fald inden for disse fagspecifikke områder undgår de problemer, vi har talt om her i dag.

Jeg vil også godt bede ministeren om, når nu der skal rundes af, at forklare Folketinget lidt om arbejdsmarkedsrådene, dette vigtige organ, som vi har fået i alle vore amter. Jeg går ud fra, at de også i det daglige på ministeriets vegne følger denne her udvikling, og at Folketinget kan være tryk ved, at disse organer, der er skabt lovmæssigt, også fungerer på det område, vi taler om i dag.

Men vigtigst af alt er jo selvfølgelig, uanset at disse lokale instanser følger udviklingen, at landets arbejdsminister hele tiden har fod på, at de her problemer ikke vokser sig store. Det er de ikke i øjeblikket, men jeg appellerer og henstiller til arbejdsministeren, at hun, om ikke ligefrem ved en årlig redegørelse så i hvert fald løbende igennem Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg,

holder os orienteret om, hvad der sker på området.

Vi har ikke de store bemærkninger til redegørelsen. Jeg synes, det er udmærket, at vi har fået den, og at den har kunnet debatteres her i dag i al fredelighed.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Jeg vil godt starte med at takke for debatten, som jo lidt har afspejlet en frustration over at skulle diskutere et problem, som er ikkeeksisterende.

Når jeg alligevel har ment, det var nødvendigt at få diskussionen, så er det selvfølgelig, fordi en minister altid skal være lydhør over for dem, hvis der fra Folketingets partier skulle komme nogle ideer til ting, der kan gøres på en anden måde eller kan vægtes på en anden måde, end man plejer.

Det er jo rigtigt nok, at vi har snakket meget om flaskehalse i de seneste to år, hvor væksten i samfundet rent faktisk har været ganske høj. Jeg tror egentlig, at det, at vi har turdet sætte emnet på dagsordenen og diskutere det ikke bare på landsplan, men også på amtsplan, altså i regionerne, har betydet, at opmærksomheden er blevet skærpet, og der er blevet iværksat uddannelses tilbud, når man har sporet et eller andet flaskehalsproblem. Det er lige præcis det, der er pointen og det gode i en regionalt forankret arbejdsmarkedspolitik, som er båret af arbejdsmarkedsparterne i meget høj grad.

Jeg kunne sådan have ønsket mig, at nogle af de ordførere, der har været lidt skarpe i tonen, havde haft mulighed for at deltage i den konference, som Arbejdsministeriet og Europa-Kommissionen havde i går i Egtveds Pakhus, fordi der viste det sig faktisk, at man på EU-plan – med generaldirektør Allan Larson i spidsen – havde et meget positivt indtryk af den danske arbejdsmarkedspolitik, netop fordi den sætter fokus både på virksomhedernes behov og på de lediges behov og forsøger at skabe fleksibilitet og dynamik på arbejdsmarkedet. Så der var anerkendende og rosende ord på EU-niveau og det samme fra arbejdsmarkedets parter helt bredt. Der lød både fra kommunal side, fra DA-side og fra LO-side en meget stor og entydig anerkendelse.

Og på det lokale plan er det det samme. Mange ildsjæle har haft mulighed for at få deres kreativitet udnyttet til meget fornuftige, konstruktive beskæftigelsesprojekter, som opkvalificerer, men som faktisk også skaber mulighed

for ordinært arbejde efter en jobtræning og en uddannelse. Man kan jo overveje på den givne foranledning, om man skal lave en sådan konference løbende, så man kan få en lidt bredere viden om, at der faktisk er almindelig anerkendelse af den danske model og af arbejdsmarkedspolitikken som sådan.

Hr. Jens Peter Verner sen fokuserede meget rigtigt på virksomhedernes ansvar for at få lavet uddannelsesplanlægning, personaleplanlægning, for det er jo dybest set det, der er forudsætningen for, at det offentlige uddannelsessystem kan bruges bedst og mest rationelt.

Jeg tror, det var hr. Lars Løkke Rasmussen, der sagde, at der er nogle virksomheder, der ikke kan få arbejdskraft. Nu har vi jo den procedure i AF, at hver gang man hører sådan en historie, så kontakter man vedkommende virksomhed; og hvad opdager man så? Man opdager en gang imellem, at virksomheden ikke har henvendt sig dér, hvor man rent faktisk kan få formidlet arbejdskraft, nemlig i arbejdsformidlingen. Det er den ene observation. En anden observation er, at virksomheden fra den ene dag til den anden vil have en medarbejder med nogle meget specielle kvalifikationer, som man ikke kan udstyre en ledig med fra den ene dag til den anden, altså et klart virksomhedssvigt.

Det kan være årsagen til, at der er nogle virksomheder, der en gang imellem ikke lige kan få den arbejdskraft, som de står og mangler her og nu. Hvis man nu havde tænkt sig om, hvis man nu havde haft det som en virksomhedsstrategi at lave uddannelsesplanlægning, lave personaleplanlægning, ja, så ville man jo relativt hurtigt med et meget decentralt uddannelsessystem have kunnet få udstyret de ledige med de nødvendige kvalifikationer, så vi helt kunne undgå, at nogle virksomheder kommer på den og ikke kan få lige præcis den arbejdskraft, som virksomheden har brug for.

Det forekommer mig at være noget dobbeltmoralsk, at hr. Lars Løkke Rasmussen på den ene side er så omsorgsfuld over for virksomhedernes behov, der skal tilgodeses her og nu, og samtidig fritager virksomhederne for deres ansvar over for personaleplanlægningen, over for uddannelsesaktiviteten. Det er sådan, jeg hører hr. Lars Løkke Rasmussen.

Så siger hr. Lars Løkke Rasmussen også: Jamen der er en manglende mobilitet, og de dér mobilitetsfremmende ydelser, der administreres af Arbejdsministeriet, har jo været en fallit.

Nu er situationen rent faktisk den, at der ikke er nogen flaskehalse af nævneværdig betydning, og så er det klart, at en pulje, som er afsat til mobilitetsfremmende ydelser, jo så heller ikke vil kunne bruges. Kassen står faktisk åben over for nogle af de flytteudgifter, som hr. Kim Behnke var optaget af.

Jeg vil godt sige om dette her med mobilitetsfremme, som vi jo lægger meget vægt på, at regeringen i går indgik en aftale med Det Konservative Folkeparti, for også Det Konservative Folkeparti var faktisk meget optaget af at gøre noget ved mobiliteten. Og vi prøver at kigge på de regler, som har med timeoverførsel at gøre, når det drejer sig om bygningshåndværkere, som har lange transporttider, og hvor reglerne nu betyder, at de i nogle situationer skal vente ganske lang tid på overhovedet at få dagpenge. Så det gør vi faktisk noget ved helt uden om Venstre, nemlig sammen med det parti, der også turde tage ansvar i forbindelse med vedtagelsen af finansloven.

Jeg vil godt sige tak til den konservative ordfører, som jo anerkender, at det har hjulpet, at vi har diskuteret flaskehalse.

Jeg er ikke enig – jeg er slet ikke enig, vil jeg godt sige – med hr. Bendt Bendtsen i synspunktet om, at orlovsordningerne kan være årsag til de flaskehalse, der kan være på det offentlige arbejdsmarked. Det er først og fremmest manglende uddannelseskapacitet op igennem 1980'erne. Som hr. Aage Frandsen fuldstændig rigtigt sagde, uddannede man dengang med bind for øjnene, og man uddannede ikke til de behov, der var så synlige, nemlig behovet for børnepasning, behovet for pasning af ældre og behovet for pasning af syge mennesker. Det har vi fået gjort noget ved ved at udvide uddannelseskapaciteten; men det er det, der har skabt grundlaget – eller kimen, kan man sige – til nogle flaskehalsproblemer på det offentlige arbejdsmarked, det er ikke orlovsordningerne.

Hvis der, som hr. Bendt Bendtsen sagde, på Fyn er 188 sygeplejersker, der er på orlov, så vil jeg egentlig gerne – måske ikke her, hvis det ikke kan lade sig gøre, men så ved en senere lejlighed – prøve at undersøge, hvor mange af de 188 sygeplejersker der er på deres retningsbestemte orlov, som jo er 3 måneder, hvis børnene er over 1 år, og ½ år, hvis børnene er under 1 år, og hvor mange der er på den aftalebaserede ordning. Mit gæt ville være, at i hvert fald de første 100 er på aftalebaserede ordninger, og så kunne deres arbejdsgivere jo have levet op til deres arbejds-

giveransvar og have sagt nej, hvis der ikke var kapacitet nok på operationsgangene. Her ligger der klart et ledelsesmæssigt ansvar i de amtskommuner, som piver og en gang imellem piver lidt for højt i det her spørgsmål.

Jeg er heller ikke enig med den konservative ordfører i, at AF skal have et selvstændigt, overordnet tilsyn. Det er fint nok, at vi har fået det i forhold til arbejdsløshedskasserne, men det er ikke nødvendigt i forhold til AF, for som jeg lige har sagt, så havde jeg faktisk den øverste myndighed, og Folketinget er den øverste myndighed. Vi har jo sådan set haft diskussionen her om, hvad man synes, man skal, og jeg prøver at tage det spørgsmål op, der specielt er aktuelt i forhold til AF Storkøbenhavn. Så man kan sige, at det overordnede politiske tilsyn med AF såmænd fungerer ganske udmærket – og ellers har vi jo også en meget årvågen presse, som kan sætte fokus på nogle af disse her spørgsmål og dermed få synliggjort, hvis der skulle være nogle problemer.

Jeg synes, at hr. Aage Frandsen kommer langt rundt, og det er jo selvfølgelig også, fordi kendsgerningen er, at der ikke er flaskehalse, og så er der måske brug for at diskutere nogle andre ting.

Jeg vil godt sige både til hr. Aage Frandsen og til fru Jette Gottlieb, at jeg overvejer til næste år – jeg har også haft overvejelsen i år – at lave en redegørelse om arbejdsmarkedsudviklingen i det hele taget, herunder beskæftigelsesudviklingen. Det tror jeg faktisk vil brugen for at få diskuteret: i hvad retning går vores arbejdsmarked, hvordan er fremtidens arbejdsmarked, hvor er arbejdsmiljøproblemerne, hvor er uddannelsesproblemerne, og hvad kan vi gøre bedre? Det vil jeg meget gerne tage med som inspiration fra de to partier til næste års lovprogram.

Hr. Tom Behnke vil jeg ikke sige noget særligt til, for ham har jeg sådan set svaret. Der var jo sådan en slags frustration: Når der ikke er nogen problemer, hvorfor skal vi så diskutere dette her? Sådan oplever jeg udsagnet. Det var sådan lidt på samme melodi som hr. Lars Løkke Rasmussens, at det er sådan, at det er de ledige, der ikke står nok til rådighed for arbejdsmarkedet, så vi må skærpe rådighedsreglerne. Det var noget af det, der kom fra partiet Venstre, og det er jo den gamle sang, som jeg faktisk ikke synes lyder smukt, og som slet ikke er relevant med de ændringer, der faktisk er sket både af rådighedsreglerne og af arbejdsmarkedspolitikken i det hele taget.

Til hr. Poul Nødgaard og generelt afslutningsvis vil jeg sige, at det, jeg tror, der er brug for, er at finde ud af, hvor uddannelsesbehovene ligger, hvordan man kan inspirere og motivere virksomhederne til at give lyd fra sig i forhold til uddannelsesbehov, og hvordan man i de regionale arbejdsmarkedsråd kan sikre, at der er den tilstrækkelige uddannelseskapa- citet og -muligheder og -indhold i forhold til det, der er behov for.

Og dér tror jeg – det skriver jeg også i redegørelsen, og det er noget, jeg faktisk er meget optaget af – løsningen er at få etableret nogle forsøgsordninger, som kan bidrage til, at virksomhederne bedre kan leve op til det uddannelsespolitiske ansvar, som jeg synes de skal leve op til, og som jeg ved, at mange lever op til.

Jeg har lige godkendt et projekt i Ringkøbing Amt, hvor virksomhederne, uddannelsesinstitutionerne og arbejdsformidlingen i fællesskab etablerer nogle voksenerhvervsuddannelsesforløb, og hvor man samtidig skaber beskæftigelse, hvor man specielt fokuserer på de små og mellemstore virksomheder, som kan have særlige problemer med at få afdækket uddannelsesbehovene og kvalifikationskravene osv. Her tror jeg, at både AMU-systemet, de tekniske skoler og AF kan være mere opsøgende i rådgivningen. Jeg arbejder med nogle forslag om – ligesom man gør i Ringkøbing Amt – at få betalt nogle af etableringsomkostningerne ved sådan en uddannelsesplanlægning og uddannelsesaktivitet.

Jeg mener, vi kan gøre meget fra den side af bordet, hvor vi nu sidder i forhold til arbejdsmarkedet, nemlig den politiske side, ved at give nogle redskaber, køre nogle forsøgsordninger, som gør, at både små og mellemstore virksomheder og større virksomheder i højere grad, end tilfældet er i dag, lever op til ansvaret for, at vi ikke får flaskehalse i fremtiden. Det kan vi kun undgå, hvis vores uddannelsespolitik er tilstrækkelig dynamisk og fleksibel – og tilstrækkelig, selvfølgelig.

Lars Løkke Rasmussen (V):

Det var da interessant at høre om, at man i Europa-Kommissionen er vældig tilfreds med den danske arbejdsmarkedspolitik, og det kan da være fint nok for ministeren at stille sig tilfreds med det. Det har jo også lidt med ambitionsniveau at gøre.

Der er et element, som vi ikke rigtig har diskuteret her i dag, mens vi har diskuteret flaske-

halse, nemlig hele beskæftigelsesudviklingen, og derfor er jeg glad for det tilsagn, som blev rettet til Enhedslisten og SF, om, at det skulle der sættes fokus på ved kommende redegørelser, for sandheden er jo, at det ser ringe ud.

Mens vi har haft den regering, vi har i øjeblikket under Poul Nyrup Rasmussens ledelse, er der jo kun skabt 16.000 flere arbejdspladser, og når man skal diskutere spørgsmålet om flaskehalse, må man vel også gøre det i en sammenhæng, hvor man diskuterer den beskæftigelsesmæssige situation.

Jeg fritager ikke virksomhederne for noget ansvar, fru arbejdsminister – selvfølgelig har virksomhederne et ansvar – men det, jeg forsøgte at gøre til en linje i debatten her i dag, og som ministeren øjensynlig ikke vil lytte til, er, om vi gør tingene godt nok.

Når ministeren siger, at grunden til, at de mobilitetsfremmende ydelser ikke bliver brugt, er, at der ikke er nogle flaskehalse – jeg ved ikke, om ministeren måske ville høre efter, for jeg taler til ministeren? Når ministeren siger, at de mobilitetsfremmende ydelser ikke bliver brugt, og det skyldes, at der ikke er nogle flaskehalse, så kan det da være rigtigt nok; men sandheden er jo, at når man graver ned i det, vil man se, at mere end halvdelen af de afslag, der gives på mobilitetsfremmende ydelser, skyldes, at folk ikke har forstået reglerne, og det rejser jo spørgsmålet om, hvorvidt AF-systemet fungerer godt nok, og hvorvidt vi informerer godt nok.

Det er alt for lidt offensivt bare at betragte AF som et system, der skal formidle noget arbejde, som findes. Sandheden er jo, at hvis man er opsøgende i sin indsats over for virksomhederne – og det er det, man ser mange resultater af rundt om i kommunerne – så skaber man også job. Derfor er denne her diskussion om, hvordan vi tilrettelægger et AF-system, som er mere fleksibelt og mere rettet mod de enkelte virksomheder, central, og det er jeg da ked af at ministeren ikke har taget ad notam efter den debat, vi har haft i dag.

Tom Behnke (FP):

Det var lige flot nok af arbejdsministeren at skyde mig i skoene, at jeg var klar over, at der ikke var nogen problemer, og derfor var det vanskeligt at forholde sig til.

Jeg havde et indlæg, hvor jeg kort og præcist forholdt mig til flaskehalsproblemer. Jeg stillede flere saglige, kontante og konkrete forslag til

afhjælpning af problemerne med mobiliteten, med fleksibilitet og med en hensigtsmæssig brug af ressourcerne på arbejdsmarkedet. Det kan godt være, at ministeren ikke hørte det, men så er det så heldigt, at alt, hvad der bliver sagt her, bliver jo skrevet ned, så ministeren i en ledig stund kan se alle disse mange gode forslag, som jeg kom med, der forholder sig til de problemer, vi har ude i den virkelige verden, ude på arbejdsmarkedet.

Det, jeg sagde, var, at problemet er, at ministeren i redegørelsen siger, at der ikke er nogen problemer. Og når ministerens udgangspunkt og redegørelsens udgangspunkt er, at der ikke er nogen problemer, ja, så er det klart, at de konklusioner, redegørelsen når frem til, og forslagene til, hvad der skal gøres fremover, bliver ganske tynde og ubrugelige og uden virkning i fremtiden.

Så det er ikke mig, der har problemer med at se, at der er problemer derude; der er problemer. Nej, problemet er, at regeringen ikke vil se det.

(Kort bemærkning).

Jens Peter Vernersen (S):

Jeg synes, det er lidt uheldigt, hvis man efter denne her debat skulle få det indtryk, at der er forskellige tal for, hvor meget beskæftigelsen er steget under den nuværende regering.

Hr. Lars Løkke Rasmussen siger, at beskæftigelsen kun er steget med 16.000, og jeg sagde i mit tidligere indlæg, at beskæftigelsen var steget med 60.000; det er der jo en vis forskel på, må man nok sige.

Når man sådan kan have to forskellige tal, så er det, fordi hr. Lars Løkke Rasmussen tager året 1993 med. Der var jo rent faktisk et fald i beskæftigelsen i 1993; det var et fald, der var fortsat fra den tidligere regering. Det er jo alle bekendt, at der fra 1987 og frem til 1993, hvor vi fik det stoppet, var et fald i beskæftigelsen; da mistede vi 150.000 arbejdspladser på det private arbejdsmarked. Da vi fik gang i beskæftigelsen igen, da vi fik opsvinget slået i gang, fik vi en stigning i beskæftigelsen i 1994 og 1995 på 60.000 arbejdspladser.

Det er den virkelighed, som man er nødt til at forholde sig til. Det er den virkelighed, som er beskrevet i Økonomisk Oversigt december 1995 fra Økonomiministeriet. Hvis der var fejl i den økonomiske oversigt, så er jeg ganske sikker på, at hr. Lars Løkke Rasmussen og hans parti ville have rejst et spørgsmål her i Folketinget desangående.

Jeg synes, det er vigtigt, at vi slår fast, hvad der har været af stigning i beskæftigelsen, og hvad der har været af fald i beskæftigelsen tidligere.

Arbejdsministeren (Jytte Andersen):

Hr. Tom Behnke sagde noget i retning af, at vi skulle have et mere mobilt arbejdsmarked. Jeg tror faktisk ikke, der er ret mange lande, der har så mobil en arbejdskraft, som Danmark har. Man er faktisk meget parat til at rejse over lange afstande. Og det er jo ikke korrekt beskrevet, som hr. Tom Behnke prøvede at beskrive det, at kørselsordningerne var blevet dårligere, tværtimod.

Så sagde hr. Tom Behnke, at det her også var noget med orlovsordninger, og der var problemer i forhold til sygeplejersker, og det har jeg sådan set svaret på. Det er ikke det, der er årsagen til, at der kan være nogle flaskehalse for sygeplejersker – men det er måske det, der har fået toppen af isbjerget til at blive meget synlig – men jeg tror, der er nogle helt andre problemer i forhold til de medarbejdergrupper, der er i sundhedssektoren.

Så vil jeg sige til hr. Lars Løkke Rasmussen: Nu er AF opsøgende. Jeg vil godt nævne et tal, der i hvert fald viser, hvilken tillid mange virksomheder har til AF. I dette øjeblik er der 29.700 på jobrotationsaftale. Ikke én af de jobrotationsaftaler kunne være kommet i stand, medmindre der var et tillidsfuldt samarbejde imellem uddannelsesinstitutionen, Arbejdsformidlingen, den pågældende medarbejder og virksomheden. Hr. Lars Løkke Rasmussen ved udmærket godt, at sådan er situationen. Rotationsaftaler er faktisk – ja, ideen kan komme mange steder fra, men sammenbindingen af rotationsaftaler er faktisk forankret i AF.

Nu er det sådan, så jeg også selv kommer meget ud, jeg kommer faktisk ud til mange virksomheder, og jeg spørger altid – for jeg kan jo ikke skabe arbejdspladser; det er erhvervs-politik og økonomisk politik – arbejdsgivere og virksomhedsejere: Hvordan oplever I de systemer, som nu ligger under Arbejdsministeriet? Det er arbejdsmarkedsuddannelserne, det er AF og det er Arbejdstilsynet.

Der er nogle steder, hvor man synes, at Arbejdstilsynet er lige vel ihærdigt, og det synes jeg sådan set er fint. Det er i virkeligheden set med mine øjne en anerkendelse af Arbejdstilsynet.

Det andet, de siger, er, at de faktisk har et godt og et fornuftigt samarbejde med AF, og at de også har et godt og fornuftigt samarbejde med AMU-skolerne, hvor de jo tit og ofte får deres medarbejdere igennem en uddannelse, kvalitetsuddannelse eller kvalitetsmåling, løbende udviklingsuddannelser.

Jeg har faktisk både i kraft af de indberetninger, der kommer fra de 14 arbejdsmarkedsråd, og ud fra min egen mødevirksomhed et helt andet billede, end hr. Lars Løkke Rasmussen har. Og det kan vi nok ikke løse ved sådan en onsdag eftermiddagsdiskussion, for dybest set handler det her jo om en fundamentalt forskellig opfattelse af, hvordan arbejdsmarkedspolitikken skal udvikles og køres.

Venstre vil gerne have – nu kan jeg se, hr. Lars Løkke Rasmussen ryster på hovedet – men i hvert fald i Frederiksborg Amt, hvor hr. Lars Løkke Rasmussen er amtsrådsmedlem, bestiller Venstre ikke andet end at mistænkeliggøre AF-systemet og arbejdsmarkedsinstitutionerne. Det synes jeg er ærgerligt. Det synes jeg er synd. Det er måske noget af det, der gør, at samarbejdet i det arbejdsmarkedsråd, som hr. Lars Løkke Rasmussen er medlem af, ikke fungerer helt så godt, som det gør andre steder. Det er selvfølgelig ikke alene på grund af hr. Lars Løkke Rasmussen – ja, det ved jeg så i øvrigt ikke, og det vil jeg ikke komme yderligere ind på. Men regeringens dagsorden er altså at bevare et tillidsfuldt samarbejde mellem arbejdsmarkedets parter og de offentlige arbejdsmarkedsaktører, og det viser sig faktisk, at det lykkes.

At folk ikke forstår reglerne om de mobilitetsfremmende ydelser har jeg faktisk gjort noget for at bøde på ved for nylig at lave en ny, lille pjese, og jeg er helt sikker på, at de mennesker, som kommer i arbejdsformidlingen og har planer om at flytte, godt kan læse sig frem til, hvordan reglerne er. De er forholdsvis enkle. Der er noget med, at man kan få op til 50.000 kr. i flyttetilskud eller i hvert fald halvdelen af flytteudgifterne.

Jeg glemte at svare hr. Poul Nødgaard før – nu er han gået, men alligevel, om ikke andet så for referatets skyld. Der blev spurgt, om de regionale arbejdsmarkedsråd var lige så opmærksomme på at fokusere på flaskehalsforebyggende foranstaltninger som det centrale system. Det er de faktisk. Det viser sig, at ud af de 5 mia. kr., der ligger i frie midler ude i arbejdsmarkedsrådene, afsættes der 415 mio. kr. til flaskehalsforebyggende initiativer, og de

supplerer de 100 mio. kr., som er afsat i den centrale flaskehalspulje. Det sker, fordi vi gerne vil have et flaskehalsberedskab, så vi ikke kommer ind i flaskehalsproblemer, som jo er et udtryk for ubalance på arbejdsmarkedet mellem arbejdskraftudbud og arbejdskraftbehov, og det er selvfølgelig en fornuftig arbejdsmarkedspolitik at skabe balance mellem udbud og efterspørgsel.

(Kort bemærkning).

Lars Løkke Rasmussen (V):

Nu kan man diskutere, hvem der mistænkeliggør hvem, når man lytter til ministerens sidste indlæg.

Jeg ved ikke, hvilken baggrund ministeren har for at udtale sig om min gøren og ageren i arbejdsmarkedsrådet i Frederiksborg Amt, og jeg kan i hvert fald dementere, at jeg betragter det som en hovedopgave at mistænkeliggøre AF's institutioner. Det betragter jeg bestemt ikke som nogen hovedopgave. Jeg betragter det som en hovedopgave at være med i en dialog og en debat om, hvordan vi skaber den bedst mulige arbejdsformidling i dette land – til gavn for de ledige, til gavn for virksomhederne og til gavn for samfundsøkonomien. Og det burde ministeren også være interesseret i, for sandheden er, at siden regeringsskiftet har man kun skaffet 16.000 flere i beskæftigelse.

Men det er ministeren, der tegner billedet fuldstændig sort/hvidt op. Det er ministeren, der ikke ønsker at gå ind i en nuanceret debat om, hvad der er godt, og hvad der kunne gøres bedre i AF-systemet. Den debat vil ministeren slet ikke tage. Jeg har ikke sagt og vil heller aldrig sige, at alt, hvad AF rører ved, ikke er noget værd. Det ville være helt forkert, det ville være en mistænkeliggørelse af AF, og det ville være en mistænkeliggørelse af de mennesker, der repræsenterer de tre parter rundt omkring i arbejdsmarkedsrådene. Der gøres en masse godt arbejde, men det ændrer jo altså ikke ved, at der er nogle ting, der kunne være bedre.

Udgangspunktet for debatten om dette emne var de afsløringer, dagspressen de seneste dage har bragt om AF Storkøbenhavn, og her vælger ministeren at isolere det til at være et særligt storkøbenhavnsk problem. Ministeren reagerer slet ikke på de punkter, hvor jeg har påpeget, at man bruger en procedure i AF Storkøbenhavn, som jeg i hvert fald kender mage til flere andre steder i amtet. Men den debat vil ministeren slet ikke gå ind i. Ministeren vælger at underkaste

AF Storkøbenhavn en undersøgelse, hvis omfang ministeren i øvrigt ikke har løftet sløret for, men jeg kan give ministeren tilsagn om, at det vil vi naturligvis søge at få afdækket i Folketingets Arbejdsmarkedsudvalg.

Så det er ministeren, der tegner det hele sort/hvidt, det er ministeren, der mistænkeliggør systemet, og det er ministeren, der ikke vil gå ind i en konstruktiv debat om, hvordan vi skaber et smidigt og fremadrettet arbejdsformidlingssystem.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 213: Forslag til lov om ændring af lov om affaldsdepoter. (Beslutning om afværgeforanstaltninger på affaldsdepoter hos amtsrådene.
Af miljø- og energiministeren (Svend Auken).
(Fremsat 28/2 96).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Bodil Thrane (V):

Vi skal i dag behandle et lovforslag, der omhandler opgavefordelingen i den offentlige sektor om den forurenede jord, vi har her i landet, og det ser vi positivt på i Venstre.

Der har til dags dato været mange uafklarede forhold om, hvad man forstår ved forurenede jord, hvem der har forurenede, hvem der har ansvaret for, at der er forurenede, hvem der skal lokalisere, registrere og sikre oprydning og oprensning og endelig, hvem der skal finansiere oprydningen og hvornår. Med dette lovforslag er problemerne med uklarheden på lovområdet angående jordforureningsproblematikken ikke løst, men lovforslaget er en begyndelse, som vi forhåbentlig kan nå til enighed om efter udvalgsarbejdet.

Sigtet med lovforslaget er vi enige i, og ikke mindst den målrettede indsats for at sikre vort grundvand finder vi særdeles relevant. En ændring af opgavefordelingen mellem stat og amtskommuner, så amtskommunerne fremover

får såvel beslutnings- som godkendelseskompetencen, finder vi også er godt, fordi det styrker amternes generelle rolle som grundvandsmyndighed og effektiviserer sagsbehandlingen og oprydningsindsatsen. Vi tror også, at befolkningens samspil med det offentlige i så besværlige og dog så konkrete sager, som sager om jordforurening er, vil blive bedre, når beslutningerne træffes tættere på borgerne.

Miljø- og energiministeren ønsker at oprette et depotråd, hvor man kan lægge de overordnede strategier og normer og følge den årlige udvikling. Med lidt god vilje kan vi se positivt på oprettelsen af et depotråd og dets beføjelser – vel at mærke, hvis rådet skal føre tilsyn med såvel amternes tiltag som Miljøstyrelsens initiativer. Med god vilje kan vi også tilslutte os den indsats, ministeren ønsker at iværksætte med henblik på at sikre den til enhver tid bedste teknologi til løsning af jordforureningsproblemerne.

Det, vi er bekymrede over i lovforslaget, er ministerens ret til indgreb i de enkelte amters administration og i den fremtidige økonomi for amternes indsats på området – her vil vi stille mange spørgsmål i udvalget – og ministerens manglende personalebesparelse efter uddelegeringen af opgaver til amterne.

Hvad angår miljøministerens ret til at pålægge amterne en prioritering af deres indsats og ret til at pålægge de enkelte amter at tage enkeltsager op til behandling, kan det godt virke hæmmende for individuelle initiativer og løsninger i de enkelte amter, og da det er miljøet frem for systemet, det handler om, er spørgsmålet, om miljøministeren bliver i stand til at sikre, at Miljøstyrelsens håndtering af opgaverne giver amterne det nødvendige råderum. Det er ligeledes et spørgsmål, om amternes årlige indberetningspligt til Depotrådet kan komme til at ensrette amternes indsats frem for at animere de enkelte amter til at målrette indsatsen under hensyntagen til karakteren af de lokale opgaver.

Angående økonomien er vi virkelig bekymrede for, at amterne kan blive forpligtet af Miljøstyrelsen til indsats, der ligger uden for amternes egen prioritering og uden for den årligt forhandlede bloktilskudskompensation. Ved uddelegering af disse opgaver må det derfor sikres, at de opgaver, staten ikke selv har kunnet løse inden for de afstukne økonomiske rammer, hverken nu eller i fremtiden bliver pålagt amterne uden fuld økonomisk kompensation, og med de kun 120 mio. kr., der bliver